

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.387/2014/6. szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Gere Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Gere István ügyvéd által képviselt ERSTE Bank Hungary Zrt. felperesnek a Réti-Antall és Társai Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Réti László ügyvéd által képviselt Magyar Állam alperes ellen általános szerződési feltételekhez kapcsolódó törvényi vélelem megdöntése iránt a Fővárosi Törvényszéken 25.G.43.288/2014. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.570/2014/6. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes és az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelmek folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletnek a „Piaci kölcsön/Szabad felhasználású jelzáloghitelre EUR” elnevezésű 37., 38., 39. szám alatti, valamint „Piaci kölcsön/Szabad felhasználású jelzáloghitelre CHF” elnevezésű 40., 41., 42. szám alatti termékek vonatkozásában a pert megszüntető rendelkezését hatályon kívül helyezi és e körben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja. Egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes (ideértve jogelődjeit is) a pénzügyi szolgáltatásai nyújtása során blanketta szerződések mellett Általános Szerződési

Feltételeket és Üzletszabályzatot (a továbbiakban együtt: ÁSzF) alkalmazott. A felperes ezekben lehetővé tette a szerződések egyoldalú módosítását a kamatok, díjak és költségek vonatkozásában.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) 6. §-a és 8. § (1) bekezdés a) pontja alapján, hogy az általa megkötött fogyasztói kölcsönszerződések részévé vált ÁSzF-eknek az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó kikötései megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti valamennyi feltételnek, így azok tisztességesek és érvényesek.

Kérte a tárgyalás felfüggesztését a Pp. 155/A. §-ában, illetve a Pp. 155/B. §-ában foglaltakra hivatkozással.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a jogvita eldöntéséhez nem volt szükséges a Pp.155/A. §-a szerinti előzetes döntéshozatali eljárás és a Pp. 155/B. §-a szerinti alkotmánybírósági eljárás kezdeményezése. A felperes a perben nem tudta bizonyítani, hogy a peresített időszakban alkalmazott ÁSzF-jei megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti valamennyi feltételnek, ezért a felperes nem tudta eredményesen megdönteni a Törvény 4. §-a szerinti tisztességtelenség vélelmét.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével a felperes „Piaci kölcsön/Szabad felhasználású jelzáloghitelre EUR” elnevezésű 37., 38., 39. szám alatti, valamint „Piaci kölcsön/Szabad felhasználású jelzáloghitelre CHF” elnevezésű 40., 41., 42. szám alatti terméke vonatkozásában a pert megszüntette és e körben az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A fellebbezés indokaira tekintettel arra hivatkozott: az elsőfokú bíróság helyesen, jogszabálysértés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy nem kezdeményez előzetes döntéshozatali eljárást és nem fordul az Alkotmánybírósághoz sem. Álláspontja szerint a Törvény nem ütközik a felperes által hivatkozott uniós jogszabályokba, illetve az Alaptörvénybe, ezért azt alkalmazni kell.

A másodfokú bíróság megítélése szerint - az elsőfokú bíróság által alkalmazott sorszámozást követve - az 1-7. szám alatti, illetve a 37-42. szám alatti termékek kivételével az elsőfokú bíróság azt is helyesen állapította meg, hogy a felperes ÁSzF-jei nem felelnek meg a Törvény által előírt követelményeknek, ezért a felperes nem tudta eredményesen megdönteni a tisztességtelenség vélelmét.

Az 1-7. szám alatti termékek tekintetében rögzítette, hogy azok

folyószámla hitelszerződések, amelyekre a Törvény rendelkezései nem terjednek ki.

A 37-42. szám alatti termékek esetében vizsgálta, hogy azok a Törvény 1. § (1) bekezdésében meghatározott tárgyi hatálya alá tartoznak-e. A másodfokú bíróság megítélése szerint a szerződés jellegének a minősítése esetén nem az elnevezésnek, hanem annak van jelentősége, hogy a szerződés ténylegesen tartalmaz-e effektivitási kikötést; ilyennek minősül az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a tartozást ténylegesen valamely, a fizetés helyének pénznemétől eltérő pénznemben kell leróni. A lerovó pénznem körében az adós választási lehetőségét biztosító kikötést - mely szerint tetszőlegesen forintban, vagy devizában egyaránt törleszthetett - effektivitási kikötésként kellett figyelembe venni, ezáltal az azt tartalmazó szerződés nem deviza alapú, hanem deviza alapúnak nem minősülő, „a forinthitelekhez közelebb álló” hiteltípus. A minősítés szempontjából nem lehet irányadó az adós döntése, annak vizsgálatára a Törvény által megszabott jelen eljárási rendben egyébként sincs mód; nem a választás eredménye, hanem a választás lehetőségének a biztosítása bír jelentőséggel annak eldöntésekor, hogy a szerződés a Törvény tárgyi hatálya alá tartozik-e.

A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: 2014. évi XL. törvény) az 52. § (1) bekezdésével kiegészítette a Törvény 1. §-ának (1) bekezdését az (1a.) bekezdéssel, valamint az 52. § (13) bekezdése a 8. §-ának az (1) bekezdését c) ponttal, amelyek értelmében a per tárgyává tett effektivitási kikötéssel ellátott deviza alapúnak nem minősülő deviza kölcsönszerződések 2014. október 15-étől a törvény hatálya alá tartoznak. A 37-42. szám alatti termékek mindegyike vonatkozásában a keresetlevél bírósághoz beérkezésére megszabott jogvesztő törvényi határidő 2015. január 5-e és január 12-e közé esik, kizárt tehát azok korábbi időpontban történő elbírálása és értelemszerűen annak jogorvoslati felülbírlata is. Ennek a jogértelmezésnek nem mond ellent a 2014. évi XL. törvény 52. § (14) bekezdésével a törvénybe beiktatott 8. § (1a) bekezdésének rendelkezése, amely a keresetlevél törvényi határidőt megelőző benyújtását nem engedi elutasítással szankcionálni, ugyanakkor nem is teszi lehetővé annak korábbi időpontban történő elbírálását. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság ezen termékek vonatkozásában a pert a Pp. 157. § a) pontja alapján - figyelemmel az analógiaként alkalmazható Pp. 130. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltakra - megszüntette és az elsőfokú bíróság ítéletét e körben a Pp. 251. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte.

A jogerős ítélet ellen a felperes és az alperes terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereseti kérelmének helytadó ítélet meghozatalát, másodlagosan az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását kérte az első esetben az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésével. Állította: a jogerős ítélet a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1), (2), (5) és (6) bekezdéseibe, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) 6:102. § (1), (2), (3) és (4) bekezdéseibe és a régi Ptk. 239. §-ába, illetve az új Ptk. 6:114. §-ába ütköző módon jogszabálysértő. A perben eljáró bíróságok nem vették figyelembe a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 2010. január 1. és 2013. december 31. között hatályos 210. §-ában, a 2010. november 25-től hatályos 210/A. §-ában, valamint a 2010. decemberétől hatályos a szerződésekben előírt kamat egyoldalú módosításának feltételeiről szóló 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendeletnek (a továbbiakban: Korm. rendelet) az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kógens jogszabályi rendelkezéseit, valamint tévesen értelmezték a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Fogyasztói Irányelv) 5. cikkével való megfelelés érdekében a régi Ptk. 209. § (4) bekezdésében rögzített átláthatóság elvét.

A felperes hivatkozott arra is, hogy a jogerős ítélet indokolásában logikai ellentmondások és okszerűtlen következtetések találhatók, így az a Pp. 206. § (1) bekezdésébe és a Pp. 221. § (1) bekezdésébe ütköző módon is jogszabálysértő.

A felperes utalt arra, hogy a másodfokú bíróság erre irányuló kérem ellenére sem javította ki az elsőfokú ítéletben található névelírást, amely sérti a Pp. 224. §-át.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet perköltségviselésére vonatkozó rendelkezése nem felel meg a Pp. 78. § (1) bekezdésének.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a tárgyalás felfüggesztését és a Pp. 155/A. § (2) bekezdése szerinti előzetes döntéshozatali eljárás, valamint a Pp. 155/B. § (3) bekezdése szerinti alkotmánybírósági eljárás kezdeményezését is indítványozta, ezek részletes indokait a Kúria ítélete jogi indokolása körében ismerteti.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyó részében.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet per megszüntetésére vonatkozó rendelkezésének hatályon kívül helyezését

és az érintett termékek tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az érintett termékekben csak akkor érvényesült effektivitási kikötés, ha az adós devizaszámlát jelölt meg. Ezek a termékek a deviza alapú szerződésekhez állnak közelebb, mivel árfolyamrés kikötést is tartalmaznak, ezért azokat a Törvény hatálya alá tartozónak kell tekinteni.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében írtakra a felperes nem tett észrevételt.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmek keretei között vizsgálta felül.

A felperes felülvizsgálati kérelme

Bár a felperes felülvizsgálati kérelmében a keresetének helytadó ítélet meghozatalát kérte, nem indokolta - a jogerős ítélet egészére vonatkozó alkotmányjogi és EU-jogi érveken túlmenően -, hogy az 1-7. számú termékek tekintetében miért tartotta jogszabálysértőnek a jogerős ítéletben kifejtetteket, ezért ezen termékekkel kapcsolatos másodfokú bírósági álláspontot a Kúria - a Pp. 272. § (2) bekezdésére figyelemmel - nem vizsgálta, vizsgálhatta.

I. Az EU jog értelmezése, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségessége

A Kúria egyetértett a perben eljáró bíróságok azon jogi álláspontjával, hogy a Törvény nem üköl az EU-jogba, ennek hiányában pedig a Törvény 4. cikkében írtakat nem lehet figyelmen kívül hagyni, illetve nem indokolt előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni.

A Kúria rögzíti: a perben eljáró bíróságok ezen kérdéskörrel kapcsolatos ítéleti indokolása kiegészítésének szükségessége ellenére a jogerős ítélet nem sérti a Pp. 213. §-ának (1) bekezdésében és 221. §-ában írtakat.

a) Törvény ellentétes a Fogyasztói Irányelv rendelkezéseivel

aa) A Fogyasztói Irányelv 1. cikk (2) bekezdésének alkalmazhatósága

A felperes arra hivatkozott, hogy a perben vizsgált általános szerződési feltételei kógens vagy diszpozitív jogszabályi rendelkezéseket tükröznek vissza, ezért nem tartoznak a Fogyasztói Irányelv hatálya alá, és tisztességességük nem vizsgálható.

A Fogyasztói Irányelv 1. cikk (2) bekezdése értelmében - többek

között - azok a feltételek, amelyek kötelező erejű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket tükröznek, nem tartoznak az irányelv hatálya alá.

Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EU Bíróság) joggyakorlata értelmében e rendelkezés olyan szerződési feltételekre vonatkozik, amelyek a szerződő felekre a felek választásától függetlenül alkalmazandó nemzeti jogi rendelkezéseket tükröznek, vagy automatikusan, vagyis a felek ilyen irányú eltérő megállapodása hiányában alkalmazandóak (C-92/11. sz. RWE Vertrieb AG ügy, 26. pont; C-34/13. sz. Kusionová ügy, 78-79. pontok). A megfogalmazásból egyértelmű, hogy a kötelező erejű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseknek a vitatott szerződési feltétel tartalmát kell meghatározniuk olyan egyértelműséggel, hogy az a felek döntése ellenére vagy annak hiányában is a szerződés részévé válhasson. A felperes által hivatkozott jogszabályi előírások, amelyek a szerződéskötés előtti tájékoztatásra vagy a szerződés kötelező tartalmi elemeire tartalmazznak előírásokat, illetve bizonyos szerződési feltételek alkalmazására nyújtanak lehetőséget, nem határoznak meg olyan konkrét szerződési tartalmat, amely a felek rendelkezése ellenére vagy annak hiányában a szerződés részévé válhat.

Ennek megfelelően ezen jogszabályhelyekhez kapcsolódó szerződési feltételek nem esnek a Fogyasztói Irányelv 1. cikk (2) bekezdésének hatálya alá, így tisztességességük az uniós jog alapján vizsgálható.

ab) A Fogyasztói Irányelv 4. cikkének sérelme

A felperes felülvizsgálati kérelmében a Törvény 4. §-a alkalmazásának mellőzését arra hivatkozva is kérte, hogy a Törvény a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétes, kötött szempontrendszer alapján minősít egyes szerződési feltételeket tisztességtelennek. A felülvizsgálati kérelem e körben nem általában a tisztességtelenség melletti megdönthető vélelem jogszabályi felállítását sérelmezte, hanem azt, hogy a Törvény 4. §-ának rendelkezései kizárják az egyes fogyasztói szerződések megkötésének időpontjában fennálló összes körülmény vizsgálatát, ami nem összeegyeztethető a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésével.

A Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megítélése során figyelembe kell venni az áruk vagy szolgáltatások természetét, amelyre vonatkozóan a szerződést kötötték, a szerződés megkötésének időpontjában fennálló összes körülményt, valamint a szerződés minden egyéb feltételét, illetve további szerződések feltételeit, amennyiben a vizsgált szerződés attól függ.

A szerződéskötés körülményeinek - a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésében írtak szerinti - bizonyítási eljárás keretében történő feltárása csak akkor indokolt és szükséges, ha azok a jogvita érdemi elbírálására kihathatnának. A Kúria megítélése szerint nem a Törvény rendelkezéseiből, hanem az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tévő ÁSZF rendelkezések tisztességtelenségének mint jogkérdésnek a jellegéből következik, hogy ilyen esetben a szerződéskötés körülményeinek vizsgálata szükségtelen.

A Kúria mindezek alapján a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésében foglaltak sérelmét nem találta megállapíthatónak.

ac) Az Irányelv 8a. cikkének sérelme

A Fogyasztói Irányelv 8. cikke értelmében a tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak. A hivatkozott irányelv 8a. cikke előírja a tagállamoknak, hogy amennyiben a 8. cikkel összhangban rendelkezéseket fogadnak el, arról, valamint annak minden későbbi változásáról tájékoztassák a Bizottságot, így többek között különösen akkor, ha az említett rendelkezések a tisztességtelenség tekintendő szerződési feltételek felsorolását tartalmazzák. A Bizottság a tájékoztatást továbbítja a többi tagállamnak, az Európai Parlamentnek és konzultációt folytat az érdekelt felekkel az említett tájékoztatás tekintetében.

A peranyagban nincs adat arra, hogy a magyar hatóságok eleget tettek-e tájékoztatási kötelezettségüknek, és ha igen, ez mikor történt meg. A Fogyasztói Irányelv nem ír elő előzetes tájékoztatási kötelezettséget, és a tájékoztatási kötelezettséggel kapcsolatban határidőt sem állapít meg, mint ahogyan a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeit sem szabályozza. Az EU Bíróság vonatkozó joggyakorlata (C-235/95. sz. AGS Assedic Pas-de Calais ügy, 32. pont) szerint az olyan kötelezettségre vonatkozó uniós előírások, ahol kizárólag a Bizottság tájékoztatása a rendelkezés célja anélkül, hogy ebből rá bármilyen egyéb eljárási jogosítvány és a tagállamokra bármilyen egyéb anyagi vagy eljárásjogi kötelezettség származna, csak a tagállamok és a Bizottság kapcsolatát érintik. Ezek magánfelek részére nem keletkeztetnek olyan alanyi jogokat, amelyek megsértése a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásával megvalósulhatna.

A fent kifejtettekre tekintettel a felperesnek a Bizottság tájékoztatása elmaradására vonatkozó hivatkozása alapján a Törvény alkalmazása nem mellőzhető, s ezért a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.

ad) A Törvény által szabályozott eljárás ellentétes az Irányelv rendelkezéseivel

A felperes álláspontja szerint a magyar bíróságok kötelesek a Törvény alkalmazását mellőzni, mert annak 4. §-a és 11. § (1) bekezdése a Fogyasztói Irányelvbe ütköző módon állapítja meg jelen eljárás szabályait. Előadása szerint a Törvény a Fogyasztói Irányelvvel ellentétes módon állít fel egyes egyoldalú szerződésmódosítási kikötésekkel kapcsolatban tisztességtelenségi vélelmet és szabályoz a vélelem megdöntésére irányuló, a alperes neve ellen megindítható eljárást.

A felülvizsgálati kérelem e körben a tisztességtelenség melletti megdönthető vélelem jogszabályi felállítását sérelmezi. A Kúria hangsúlyozza, hogy a Fogyasztói Irányelv 6. és 7. cikkeinek átültetése során - uniós igényérvényesítési szabályok teljes hiányában vagy amennyiben azok az igényérvényesítés részletszabályait nem határozzák meg - a tagállamok széles körű eljárási autonómiát élveznek mindaddig, amíg az EU Bíróság által kialakított egyenértékűség és tényleges érvényesülés elveinek megfelelnek (C-212/04. sz. Adeneler ügy, 95. pont; C-364/07. sz. Spyridon ügy, 126. és 149. pontok). A tagállami eljárási autonómia kiterjed arra is, hogy a tagállamok egyes szerződési feltételeket a törvény erejénél fogva tisztességtelennek vagy az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek minősítsenek.

A Kúria emlékeztet arra, hogy ilyen megoldás a magyar jogrendszerben a Törvény hatályba lépését megelőzően is létezett. A fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 2. § d) pontja alapján, illetve a 2014. március 15-ét követően létrejött szerződések esetében az új Ptk. 6:104. § (2) d) pontja alapján megdönthető vélelem szól olyan szerződéses rendelkezés tisztességtelensége mellett, amely alapos ok nélkül lehetővé tette a szerződés egyoldalú módosítását, vagy alapos ok melletti módosítás esetén kizárta a fogyasztó elállási vagy felmondási jogát. A Törvény hatályba lépését megelőző időszakhoz képest a jogi helyzet annyiban változott, hogy a jogalkotó a jogbiztonság és pergazdaságosság szempontjaira tekintettel koncentrált eljárási rendet hozott létre a Törvény hatálya alá tartozó szerződéses rendelkezések tisztességtelenségének vizsgálatára.

A Kúria a vélelem megdöntésére irányuló eljárás tekintetében utal az AB határozatra, ami a Fogyasztói Irányelv célkitűzéseiből levezethetőnek tartja azt az értelmezést, hogy a tömegesen felmerülő tisztességtelen szerződési feltételek esetén a tagállam jogalkotás útján is beavatkozhat és az eljárási szabályokat oly módon alakíthatja ki, hogy a fogyasztók helyett és érdekében lépjen

fel, illetve érvényesítsen igényt (Indokolás, [131]).

Mindezek alapján a Törvény alkalmazását nem indokolt mellőzni azon az alapon, hogy az az Irányelvbe ütköző módon állapítja meg jelen eljárás szabályait.

b) A 2008/48/EK irányelv sérelme

A felperes felülvizsgálati kérelmében arra is hivatkozott, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése ellentétes a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2008/48/EK irányelvvel (a továbbiakban: 2008/48/EK irányelv). Álláspontja szerint a 2008/48/EK irányelven keresztül a jogalkotó maga hajtotta végre a fogyasztó és a pénzügyintézet érdekei közötti mérlegelést, és ez alapján olyan szabályrendszert alkotott, amelytől a tagállamok sem a fogyasztó, sem a pénzügyintézet terhére nem térhetnek el. A 2008/48/EK irányelv 5. cikk (1) bekezdésének f) és i) pontjai tájékoztatási kötelezettséget írnak elő a hitelkamatláb alkalmazására vonatkozó feltételekről, illetve a hitelmegállapodásból eredő bármely díj megváltoztatásának feltételeiről. Az egyoldalú szerződésmódosítási kikötésekre utalnak a 2008/48/EK irányelv 6. cikk (1) bekezdés e) és 10. cikk (2) bekezdés f) pontjai is. A felperes úgy értékelte, hogy ehhez képest a Törvény 4. § (1) bekezdése olyan szigorú feltételrendszert állít az egyoldalú szerződésmódosítási kikötések elé, amely lényegében lehetetlenné teszi azok alkalmazását, ezzel kizárja a pénzügyintézetek számára az irányelvben foglalt jogok gyakorlását, ami az uniós jogba ütközik.

A 2008/48/EK irányelv hivatkozott rendelkezései az irányelv hatálya alá tartozó hitelmegállapodások megkötését megelőző tájékoztatásra, illetve a hitelmegállapodásban feltüntetendő információ körére vonatkozóan tartalmazzak szabályozást. E körben a 2008/48/EK irányelv 22. cikk (1) bekezdése alapján a tagállamok valóban nem hozhatnak vagy tarthatnak fenn ettől eltérő rendelkezéseket. A Törvény 4. § (1) bekezdése azonban nem érinti a pénzügyintézetek irányelvben foglalt tájékoztatási kötelezettségét, és nem fogalmaz meg olyan kötelezettséget, ami a pénzügyintézeteket a hivatkozott irányelv alapján ne terhelné.

A Törvény hatálya alá tartozó hitelmegállapodásokra vonatkoznak a Fogyasztói Irányelv rendelkezései is, amelyeket a Törvény 4. § (1) bekezdése összefoglal. A szerződéskötést megelőző tájékoztatás, illetve a hitelszerződésben előírt információ feltüntetése nem jelenti azt, hogy az alkalmazott szerződési feltétel szükségszerűen tisztességesnek minősül. Az EU Bíróság is nyilvánvalóvá tette, hogy az adott szerződési feltételhez kapcsolódó tájékoztatás önmagában nem zárja ki a feltétel tisztességtelen jellegét (C-342/13. sz.

Sebestyén ügy, 34. pont). A Törvény 4. § (1) bekezdése csak annyiban zárja ki, illetve nehezíti el az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötések alkalmazását, amennyiben azok tisztességtelenek. Ebből következően a Törvény a felperest nem fosztja meg olyan szerződési feltételek alkalmazásának lehetőségétől, amelyre az uniós jog alapján jogosult lenne.

A fentiek alapján ésszerű kétség nem merülhet fel azzal kapcsolatban, hogy a Törvény 4. §-a alkalmazásának mellőzése nem indokolt azon az alapon, hogy a 2008/48/EK irányelv 5., 6. és 10. cikkeivel nem összeegyeztethető szabályozást tartalmaz.

A felperes által e körben hivatkozott a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról, valamint a 2008/48/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról szóló 2014/17/EU irányelv (a továbbiakban: 2014/17/EU irányelv) kihirdetésére a Hivatalos Lap 2014. február 28-i számában került sor (HL L 60., 2014.02.28., 34. o.). A 2014/17/EU irányelv 49. cikke úgy rendelkezik, hogy az irányelv a Hivatalos Lapban történő kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba. A 2014/17/EU irányelv 42. cikk (1) bekezdése értelmében a tagállamok az irányelvnek történő megfeleléshez szükséges rendelkezéseket 2016. március 21-ig fogadják el és hirdetik ki, a 42. cikk (2) bekezdése értelmében pedig ezeket a rendelkezéseket 2016. március 21-től alkalmazzák. A 2014/17/EU irányelv 43. cikke értelmében az irányelv nem alkalmazandó azokra a hitelmegállapodásokra, amelyek 2016. március 21. előtt „léteztek”, vagyis megkötésre kerültek.

Az EU Bíróság joggyakorlata értelmében a tagállamoknak nem lehet felróni, hogy nem ültették át saját jogrendjükbe az adott irányelvet azt megelőzően, hogy az erre megszabott határidő lejárt volna (C-129/96. sz. Inter-Environnement Wallonie ASBL ügy, 43. pont). Az EU Bíróság ugyanakkor azt is nyilvánvalóvá tette, hogy a tagállamoknak az irányelv hatályba lépése és az átültetésre előírt határidő közötti időszakban is tartózkodniuk kell az olyan rendelkezések meghozatalától, amelyek az irányelvben meghatározott cél elérését komolyan vagy jelentősen veszélyeztetik, függetlenül attól, hogy a kérdéses tagállami rendelkezések az adott irányelv átültetését célozzák-e vagy sem (C-261/07. sz. VTB-VAB NV ügy, 34-39. pontok és az ott hivatkozott joggyakorlat).

Ennek megfelelően a tagállami bíróságoknak nem azt kell vizsgálniuk, hogy az irányelv átültetésére nyitva álló időben az adott tagállam fenntart-e vagy elfogad-e olyan rendelkezéseket, amelyek az irányelv egyes előírásaival nem összeegyeztethetőek, hanem azt, hogy ezek a tagállami rendelkezések komolyan vagy jelentősen veszélyeztetik-e az irányelv által elérni kívánt cél megvalósítását.

A 2014/17/EU irányelv 1. cikke úgy fogalmaz, hogy az irányelv közös keretet hoz létre a lakóingatlanhoz kapcsolódó, jelzáloggal vagy más módon biztosított fogyasztói hitelmegállapodásokra vonatkozó tagállami rendelkezések egyes aspektusaira, illetve bizonyos prudenciális és felügyeleti követelményekre vonatkozóan. A Törvény vitatott rendelkezései ezeknek a célkitűzéseknek a megvalósulását semmilyen formában nem érintik, mert nem zárják ki és nem teszik lehetetlenné megfelelő átültető intézkedések határidőben történő elfogadását és kihirdetését, illetve nem vonják el az irányelv hatálya alá tartozó hitelmegállapodások körében sem a fogyasztó, sem a hitelező irányelv által biztosított jogait, és nem teszik lehetetlenné azok érvényesítését.

A fentiek alapján ésszerű kétség nem merülhet fel azzal kapcsolatban, hogy a Törvény 4. §-a alkalmazásának mellőzése nem indokolt azért, mert a 2014/17/EU irányelv 23. cikkének (5) bekezdésében foglalt rendelkezésekkel nem összeegyeztethető szabályozást tartalmaz vagy az irányelv célkitűzéseinek megvalósulását jelentősen veszélyezteti.

c) A jogos elvárások védelme

A felperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a jogos elvárások védelmének (vagy bizalomvédelemnek) mint az uniós jog részét képező általános jogelvnek a sérelmére. Álláspontja szerint a tisztességtelenség visszamenőleges hatályú kimondása megfosztja a pénzügyi intézményeket jogos várározásuktól, amely az általuk jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok gyakorlásához fűződik.

A Kúria e körben megismétli álláspontját, miszerint a Törvény a szerződési feltételek tisztességtelenségével kapcsolatban nem tartalmaz visszaható hatályú rendelkezést, és nem állapít meg olyan követelményeket, amelyek 2004. május 1-jétől kezdődően a felperest ne terheltek volna.

Tényleges retroaktivitás hiányában az EU Bíróságának joggyakorlata igen szűk körben látja megvalósultnak a jogos várározások sérelmét. A jogszabályi környezet megváltozása önmagában nem szolgálhat ilyen igény alapjául: a jogalanyoknak nem fűződhet jogos várározása ahhoz, hogy a szabályozásra jogosult szerv vagy hatóság e jogkörével a jogszabályi keretek között ne élhessen (C-402/98. sz. Agricola Tabacchi ügy, 53. pont; C-17/03. sz. Vereniging voor Energie ügy, 81. pont). A jogos várározás fennállásának és sérelmének megállapításához szükséges további feltételek (megalapozott várározások keltése hatósági határozat, ígervény, megállapodás vagy jogalkotói magatartás révén) közül a felperes a peres eljárás során egyik meglétét sem bizonyította vagy valószínűsítette. A Kúria a konkrét eljárás kapcsán hangsúlyozza,

hogy a felperesnek ahhoz semmiképpen nem fűződhetett jogos várakozása, hogy az általa kötött fogyasztói szerződések a megkötésük idején hatályos uniós és tagállami szabályozás ellenére tisztességtelen tartalommal maradjanak fenn és menjenek teljességbe.

A fentiek alapján ésszerű kétség nem merülhet fel azzal kapcsolatban, hogy a Törvény 4. §-a alkalmazásának mellőzése nem indokolt azon az alapon, hogy az a jogos elvárások védelmének (vagy bizalomvédelemnek) mint az uniós jog részét képező általános jogelvnek a sérelmét jelenti.

d) Az Európai Unió Alapjogi Chartája rendelkezéseinek sérelme

A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a Törvény 4. §-a alkalmazásának mellőzését arra hivatkozva, hogy az ellentétes az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 17. cikkével, mert megfelelő kompenzáció nélkül foszt meg gazdasági szereplőket jogos várományuktól, továbbá a Charta 47. cikkével, mert a törvényi vélelem megdöntésére olyan bírósági eljárásban ad lehetőséget, amely során a felperes kirívóan rövid határidőn belül rendkívül részletes keresetet köteles előterjeszteni, és amelyben a felek csak kivételes esetben jogosultak bizonyítékok előterjesztésére, álláspontjuk előadására nem kapnak lehetőséget.

da) A Charta alkalmazhatósága

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 6. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az Európai Unió elismeri a Chartában foglalt jogokat, szabadságokat és elveket, és a Charta „ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések”. A Charta 51. cikk (1) bekezdése értelmében a Charta rendelkezéseinek címzettjei az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Az EU Bíróság jogértelmezése szerint a Charta rendelkezése az EU Bíróság korábbi állandó ítélkezési gyakorlatát erősíti meg, ami szerint az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi tényállásra alkalmazni kell. Ha valamely nemzeti szabályozás az uniós jog alkalmazási körébe tartozik, a Charta által biztosított alapvető jogokat tiszteletben kell tartani, nem állhat fenn olyan tényállás, amelyre anélkül vonatkozna az uniós jog, hogy az említett alapvető jogokat alkalmazni ne kellene (C-617/10. sz. Aklagaren ügy, 17-21. pontok).

A Törvény célja, hogy a szabályozási körébe vont fogyasztói szerződések esetében speciális szabályokat állapítson meg egyes szerződési kikötések tisztességtelenségének értékelésére és az abból eredő jogkövetkezmények levonására. A Törvény e tekintetben tulajdonképpen a Fogyasztói Irányelv hatálya alá tartozó

szerződések és a Fogasztói Irányelv alkalmazásában megállapítható tisztességtelenség speciális körében a Fogasztói Irányelv 6. cikkének (1) bekezdését ülteti át, ami szerint „a tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve.” A Törvény az uniós jog által szabályozott tényállásra vonatkozik, ezért a Chartában említett alapvető jogokat – a tagállamok széleskörű eljárési autonómiájától függetlenül – e körben is alkalmazni kell.

db) A tulajdonhoz való jog sérelme

A Charta 17. cikke a tulajdonhoz való jog védelméről rendelkezik. E jog megfelel az Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben (a továbbiakban: Egyezmény) biztosított hasonló jognak, ezért a Charta 52. cikk (3) bekezdése értelmében tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni az említett Egyezményben szereplővel. Ezt az értelmezést támasztják alá a Charta 17. cikkéhez fűzött magyarázatok (HL C 303, 2007.12.14., 17. o.), amelyeket az Európai Unióról szóló Szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 6. cikk (1) bekezdése és a Charta 52. cikk (7) bekezdése alapján a tagállami bíróságoknak is figyelembe kell venniük. A magyarázatok kifejezetten utalnak arra, hogy a Charta 17. cikke az Egyezmény 1. kiegészítő jegyzőkönyvének (a továbbiakban: 1. kiegészítő jegyzőkönyv) 1. cikkén alapul, és a szövegezési eltérésektől függetlenül azonos tartalommal és terjedelemben szabályozza a kérdéses alapjogot.

Az Egyezmény 1. kiegészítő jegyzőkönyvének a tulajdon védelméről szóló 1. cikkének első fordulója a következőképpen rendelkezik: „Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.”

Mivel az Egyezmény az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) joggyakorlata alapján autonóm módon határozza meg a javak és a tulajdon fogalmát, a Kúriának – függetlenül attól, hogy ez az igény a magyar jog alapján hogyan minősül – vizsgálnia kell, miszerint a felperes felülvizsgálati kérelmében említett „várománya” az Egyezmény alapján tulajdoni védelmet élvez-e, illetve történt-e az Egyezmény értelmében tulajdontól való „megfosztás”.

Az EJEB gyakorlata a vagyon fogalmát kiterjesztően értelmezi és számos gazdasági érdeket minősít a tulajdonnal azonos védelem alá esőnek. Az 1. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke azonban csak olyan jogok védelmét biztosítja, amelyekkel a fél a nemzeti jog alapján

rendelkezik vagy valaha rendelkezett, vagyis amelyek esetében fogalmilag felmerülhet a „megfosztás” kérdése. Olyan jogok megszerzése és gyakorlása, ami a felet a nemzeti jog alapján sohasem illette meg, az Egyezmény alapján nem követelhető [Marckx v. Belgium, A31 (1979); X v. Német Szövetségi Köztársaság, App. No. 8410/78 (1979); S. v. Egyesült Királyság, App. No. 11716/85 (1986)].

Jelen esetben a felperes olyan gazdasági érdeke sérelmét tekinti tulajdonelvonásnak, amely kizárólag tisztességtelen egyoldalú kamat-, költség-, vagy díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötésen alapul. Az uniós és magyar jog alapján ezek a kikötések semmissék, vagyis a fogyasztó számára nem jelenthetnek kötelezettséget, a pénzintézet számára pedig értelemszerűen nem keletkeztethetnek jogosultságot.

A Kúria e körben utal saját korábban kifejtett álláspontjára, illetve az AB határozatára, amely szerint a Törvény sem a tisztességtelenség tartalma, sem annak jogkövetkezményei tekintetében nem tartalmaz visszaható hatályú jogalkotást (AB határozat, Indokolás [71]-[114]). Vagyis a Törvény alapján vizsgálándó szerződéses kikötések semmissége nem a Törvény, hanem az uniós és magyar jog 2004. május 1-je óta létező tartalma alapján állt be. A felperes tehát érvényesen sohasem rendelkezett olyan vagyoni igénnyel, ami kizárólag tisztességtelen egyoldalú kamat-, költség-, vagy díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötésen alapul. Ebből következően ebben a körben fogalmilag nem merülhet fel a „megfosztás” kérdése.

A fentiek alapján a Törvény tehát nem tartalmaz olyan rendelkezést, ami a felperes által hivatkozott okból ellentétes lenne a Charta 17. cikkében foglalt rendelkezésekkel.

dc) A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő jog sérelme

A Charta 47. cikke a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogról rendelkezik. A Charta 47. cikkéhez fűzött magyarázatok szerint a cikk az Egyezmény 13. cikkén, illetve 6. cikk (1) bekezdésén alapul, amit az EU Bíróság joggyakorlata is megerősít (C-93/12. sz. ET Agroconsulting ügy, 59. pont és az ott hivatkozott joggyakorlat). A Charta által biztosított jogvédelem több szempontból kiterjedtebb, mint az Egyezmény által nyújtott védelem, a jelen ügyben alkalmazandó hatékony jogorvoslat és tisztességes eljárás szempontjából viszont az alapelv tartalma és terjedelme a két szabályozásban megegyezik.

Az AB határozat az Egyezmény rendelkezéseivel összefüggésben is részletesen vizsgálta a felperesi előadással azonos tárgyú

indítványokat. Megállapította, hogy a Törvényben meghatározott keresetindítási határidő nem ütközik az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésébe (AB határozat, Indokolás [162]). Az AB határozat - a Kúria fent kifejtett jogértelmezésével egybehangzóan - ugyancsak megállapította, hogy a Törvény alapján bár a bizonyítás lényege banki okiratokon alapul, „tanú és szakértő meghallgatásának az igénye nem eleve kizárt” (AB határozat, Indokolás [170]). A Törvény azt sem zárja ki, hogy a felek az eljárásban álláspontjukat előadják.

A Törvény tehát nem tartalmaz olyan rendelkezést, ami a felperes által hivatkozott okból ellentétes lenne a Charta 47. cikkében foglalt rendelkezésekkel.

e) A letelepedés szabadsága

A felperes - egy uniós székhelyű vállalkozás leányvállalataként - felülvizsgálati kérelmében arra is hivatkozott, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése ellentétes a letelepedés szabadságával, amit az EUMSZ 49. és 54. cikkei biztosítanak számára. E körben előadta, a Törvény 4. § (1) bekezdésének alkalmazása eredményeképpen tíz évre visszamenőleg semmissé válhat a fogyasztói kölcsönszerződésekben végrehajtott mindenfajta kamatemelés, ami összességében jelentős kötelezettséget eredményezhet a felperes számára, és tulajdonosi tőkejuttatás nélkül ellehetetlenítené működését.

Az EU Bíróság joggyakorlata értelmében a letelepedés szabadsága többek között leányvállalatok létrehozása útján is gyakorolható, így minden olyan tagállami intézkedés, ami visszatarthatja az uniós székhelyű vállalkozásokat ilyen tevékenységtől, a letelepedés szabadsága szempontjából is vizsgálándó (C-384/08. sz. Attanasio Group Srl ügy, 43-44. pontok; C-148/10. sz. DHL International NV ügy, 62. pont).

A felperes nem állította, hogy a Törvény rendelkezései közvetlen vagy közvetett diszkriminációt tartalmaznának a hatálya alá tartozó szerződéseket megkötő pénzüintézetek székhelye vagy tulajdonosi szerkezete alapján, és ilyet a Kúria maga sem észlelt. Az EU Bíróságának joggyakorlata értelmében azonban diszkriminatív elem meglététől függetlenül a letelepedés szabadsága korlátozásának minősül minden olyan intézkedés, ami e jog gyakorlását tiltja, korlátozza vagy kevésbé vonzóvá teszi (C-442/02. sz. CaixaBank France ügy, 11. pont és az ott hivatkozott ítéletek). Nem vitatott, hogy a felperes által felvázolt anyagi következmények a Magyarország területén letelepedés útján végzett gazdasági tevékenységet kevésbé vonzóvá tehetik. E körben viszont meghatározó jelentősége van annak, hogy a felperes által hivatkozott lehetséges anyagi következmények okai mennyiben vezethetőek vissza a Törvény rendelkezéseire.

A Kúria utal a fentebb kifejtett álláspontjára, miszerint a Törvény a szerződési feltételek tisztességtelenségével kapcsolatban nem tartalmaz visszaható hatályú rendelkezést, és nem állapít meg olyan követelményeket, amelyek 2004. május 1-jétől kezdődően a felperest ne terheltek volna. A Fogyasztói Irányelv 6. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamok előírják, miszerint az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket. Annak a jogkövetkezménynek az érvényesülését, hogy a tisztességtelen szerződési feltételek alapján végrehajtott mindenfajta kamatemelés tíz évre visszamenőleg semmissé válik, Magyarországnak a Fogyasztói Irányelv alapján kötelessége előírni és biztosítani. A Törvény tehát a tisztességtelenség fogalma mellett annak jogkövetkezményei tekintetében sem tartalmaz olyan rendelkezést, ami a 2004. május 1-jei állapothoz képest változást jelentene.

A felperes anyagi helyzetének esetleges terhesebbé válása tehát nem a Törvény rendelkezéseire, hanem a Fogyasztói Irányelv tényleges érvényesülésére vezethető vissza, és abból - a jogszabályi feltételek fennállása esetén - szükségszerűen következik. A fentiek alapján a felperes által hivatkozott gazdasági veszteséget kiváltó jogkövetkezmények jogalapja nem a Törvény rendelkezéseiben keresendő. A felperest egyébként is terhelő uniós jogi kötelezettségeken túlmenően ugyanis a Törvény nem tartalmaz olyan előírásokat, amelyek a felperes számára a gazdasági tevékenység végzését kevésbé vonzóvá tehetnék, és így a letelepedési jogát korlátoznák.

A fentiek alapján ésszerű kétség nem merülhet fel azzal kapcsolatban, hogy a Törvény 4. §-a alkalmazásának mellőzése nem indokolt azon az alapon, hogy az EUMSZ 49. és 54. cikkeivel nem összeegyeztethető szabályozást tartalmaz.

f) Előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségessége

A fent kifejtettekre tekintettel ésszerű kétség nem merült fel az uniós jog felperes által hivatkozott szabályainak értelmezésével összefüggésben, ezért a Kúria előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését nem látta indokoltnak.

II. Az Alkotmánybíróság eljárásnak kezdeményezése

A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését, mivel megítélése szerint a Törvény,

illetve a 2/2014. PJE határozat az Alaptörvénybe, illetve a Törvény nemzetközi szerződésbe ütközik.

A Kúria az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését nem találta indokoltnak, a jogerős ítéletet pedig nem találta - a Pp. 155/B. §-ára hivatkozással - jogszabálysértőnek.

A Kúria ítéletének meghozatalakor az Alkotmánybíróság már kihirdette a 34/2014. (XI. 14.) AB határozatot, (a továbbiakban: AB határozat), amelyben a törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket elutasította.

A Kúria az Alkotmánybíróság újabb eljárásának kezdeményezését az Abtv. 25. § (1) bekezdése és 37. § (2) bekezdése alapján az alábbiakban kifejtettek szerint nem találta indokoltnak.

a) A Törvény 1. § (6) és (7) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését

A felperes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményével ellentétesnek tekinti a Törvény 1. § (6) és (7) bekezdéseit.

A Kúria hangsúlyozza, hogy jelen eljárás tárgya a felperes által alkalmazott, egyes egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses feltételek tisztességtelenségéhez kapcsolódó vélelem megdöntése. A Törvény 1. § (6) és (7) bekezdéseiben foglalt elévülési szabályok a perbeli jogvita érdemi elbírálását nem befolyásolják. A Kúria rámutat: a 3193/2014. (VII.15.) AB határozatban írtak szerint az eljáró bíró (bírói tanács) csak azon jogszabály, jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, amelyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell. A Törvénynek a felperes által e körben hivatkozott rendelkezései jelen jogvita eldöntésére nem hat ki, így e körben a Kúria az Alkotmánybíróság eljárását nem kezdeményezhette.

b) A Törvény 4. § (1) bekezdése és a PJE határozat rendelkező része 2. pontja sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését

A felperes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményével ellentétesnek tekinti a Törvény 4. § (1) bekezdését és a PJE határozat rendelkező részének 2. pontját, mert azok a visszamenőleges hatályú jogalkotás alaptörvényi tilalmába ütköznek. A Kúria e körben utal az AB határozatra, amely megállapította, hogy a Törvény sem a tisztességtelenség tartalma, sem annak jogkövetkezményei tekintetében nem tartalmaz visszaható hatályú jogalkotást (Indokolás, [71-114]).

Erre irányuló kérelem hiányában az AB határozat tárgyát nem képezte a 2/2014. PJE határozat esetleges alaptörvény-ellenességének vizsgálata, ugyanakkor nyilvánvaló, ha a Kúria hivatkozott jogegységi határozatán alapuló Törvény nem ütközik a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába, a Kúria jogegységi határozata sem ütközhet a fenti jogelvbe.

c) A Törvény 3. § (6) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését

A felperes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményével ellentétesnek tekinti, hogy a Törvény 3. § (6) bekezdésében az MNB-re delegált felügyeleti szerep számos eleme jelenleg ismeretlen. A Kúria hangsúlyozza, hogy jelen eljárás tárgya a felperes által alkalmazott, egyes egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek tisztességtelenségéhez kapcsolódó vélelem megdöntése. E körben az MNB-re delegált felügyeleti szereppel kapcsolatos állítólagos bizonytalanságoknak nincsen jelentősége, ez az ügy érdemi elbírálását nem befolyásolja. A Kúria e körben ismételten rámutat: a 3193/2014. (VII.15.) AB határozatban írtak szerint az eljáró bíró (bírói tanács) csak azon jogszabály, jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, amelyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell. A Törvénynek a felperes által e körben hivatkozott rendelkezése a jelen jogvita eldöntését nem befolyásolja, így e körben a Kúria az Alkotmánybíróság eljárását nem kezdeményezhette.

d) A Törvény 8. § (1) bekezdés a) pontja sérti a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez való jogot

A felperes álláspontja szerint a Törvény 8. § (1) bekezdésének a) pontja sérti a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. § (3) bekezdését, aminek értelmében a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell megállapítani, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre a jogszabály alkalmazására való felkészülésre.

A Kúria e körben utal az AB határozatra, amely mind a címzettek, mind a bíróságok tekintetében részletesen vizsgálta, hogy a jogszabály kellő időt biztosított-e az alkalmazására való felkészüléshez. Az Alkotmánybíróság a Törvény közjogi érvénytelenségét állító – a felkészülési idő hiányára alapított – indítványi elemet megalapozatlannak találta és elutasította (Indokolás, [57]–[70]).

e) A Törvény sérti a jogállamiság elvéből következő normavilágosság elvét

A felperes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményével és a Jat. 2. § (1) bekezdésében foglalt normavilágosság elvével ellentétesnek tekinti azt, hogy a Törvény álláspontja szerint több ponton határozatlan és többértelmű megfogalmazást tartalmaz.

A Kúria e körben utal az AB határozatra, amely a „deviza alapú szerződések”, illetve az „egyedileg megtárgyalt feltételek” tekintetében részletesen vizsgálta a normavilágosság követelményét, és az erre vonatkozó indítványi elemet megalapozatlannak találta és elutasította (Indokolás, [119]-[127]). Az AB határozat megerősítette az Alkotmánybíróság gyakorlatában irányadó elvet, miszerint a norma értelmezéséből adódó nehézségek csak akkor vetik fel a jogbiztonság sérelmét, ha a jogszabály eleve értelmezhetetlen; az a tény, hogy a jogszabály értelmezésre szorul, illetve többféleképpen is értelmezhető, önmagában nem jelenti a normavilágosság követelményének sérelmét (Indokolás, [123]).

A felperes által a Törvény normavilágossági problémaként felhozott rendelkezéseinek egy részére (a fogyasztói kölcsönszerződés fogalma, külön törvényben meghatározott időpont, a hatályba lépés időpontja) az Alkotmánybíróság fent hivatkozott megállapításai megfelelően alkalmazhatóak.

A felperes a jogbiztonság sérelmeként értékelte azt is, hogy a tisztességtelenség vélelme megdöntésének kezdeményezését megelőzően nem volt ismert a piaci szereplők számára az elszámolás módja, továbbá sem a tisztességtelenség vélelme beállításának, sem sikeres jogorvoslat esetén a tisztességtelenség vélelme megdöntésének jogi következményei. A Kúria e körben utal az AB határozatra, amely részletesen vizsgált ezzel azonos tartalmú indítványt, amit megalapozatlannak talált és elutasított (Indokolás, [133]-[135]).

A felperes által normavilágossági problémaként felhozott további törvényi rendelkezések (a felperes által irányadónak tekintett fogyasztó fogalmától eltérő definíció alkalmazása; a forint alapú fogyasztói hitelekkel kapcsolatban eltérő rendelkezések), az azokkal kapcsolatban kifejtettek normavilágossági kérdéseket nem vetnek fel. Az eltérő fogalomhasználatra vonatkozó hivatkozással kapcsolatos álláspontját a Kúria a diszkrimináció tilalmával összefüggésben fejti ki.

f) A Törvény sérti a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét

A felperes álláspontja szerint a Törvény több rendelkezése ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében, illetve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 8. §-ában és 9. §-ában foglalt hátrányos

megkülönböztetés tilalmával. A felperes e körben arra hivatkozott, hogy a Törvény indokolatlanul diszkriminálja a pénzügyi intézményeket más szolgáltatókkal szemben, mivel a Törvény csak a pénzügyi intézmények által kötött fogyasztói kölcsönszerződésekre vonatkozik, holott más szolgáltatók is kötnek hasonló egyoldalú szerződésmódosítási kikötést tartalmazó fogyasztói szerződéseket. A felperes álláspontja szerint a Törvény a hatálya alá tartozó és a hatálya alá nem tartozó szerződések között, illetve a hatálya alá tartozó egyes szerződések között is diszkriminál.

Az Alkotmánybíróság egyenlőséggel kapcsolatos joggyakorlata szerint alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható - azonos csoportba tartozó - személyi körben lehetséges; az a szabályozás, ami nem személyi körre vonatkozóan állapít meg eltérő jogokat és kötelezettségeket, nem hozható alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe az Alaptörvény XV. cikke (2) bekezdésében foglalt megkülönböztetés tilalmával {26/2013. (X.4.) AB határozat, Indokolás, [183]-[184] és az ott hivatkozott további joggyakorlat}. Ebből következően a Törvény a hatálya alá tartozó és a hatálya alá nem tartozó szerződések közötti, illetve a hatálya alá tartozó egyes szerződések közötti megkülönböztetés az Alaptörvény XV. cikke (2) bekezdése szempontjából nem értékelhető.

A felperes azon előadása, hogy a Törvény csak a pénzügyi intézmények által kötött fogyasztói kölcsönszerződésekre vonatkozik, abból a szempontból nem releváns, hogy más típusú fogyasztói szerződések nem tartoznak a Törvény hatálya alá, mert ez nem személyi kör, hanem szerződéstípus szerinti megkülönböztetést jelent. Egyedül annak lehet alkotmányjogi megközelítésben jelentősége, hogy a Törvény - szövegének nyelvtani értelmezése alapján - nem vonatkozik olyan fogyasztói kölcsönszerződésekre, amelyeket nem pénzügyi intézmények kötnek fogyasztókkal, e tekintetben ugyanis felmerülhet a személyi körre vonatkozó megkülönböztetés.

A hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: új Hpt.) 7. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy pénzügyi szolgáltatást - törvény eltérő rendelkezése hiányában - kizárólag pénzügyi intézmény végezhet. Az új Hpt. 3. § (1) bekezdésének b) és c) pontjai értelmében pénzügyi szolgáltatásnak minősül hitel és pénzkölcsön üzletszerű nyújtása, illetve az üzletszerű pénzügyi lízing forintban, devizában vagy valutában. Az új Hpt. 6. § (1) bekezdésének 116. pontja alapján az üzletszerű tevékenység ellenérték fejében nyereség, illetve vagyonszerzés végett - előre egyedileg meg nem határozott ügyletek megkötésére irányuló - rendszeresen folytatott gazdasági tevékenység. (A régi Hpt. vonatkozó rendelkezései tartalmilag azonosak.) A Törvény 1. §-a alapján hatálya csak olyan szerződésekre terjed ki, amelyek részévé meghatározott általános

szervezési feltétel, illetve egyedileg meg nem tárgyalta szervezési feltétel vált, amelyek alkalmazása egyértelműen üzletszerű tevékenységet feltételez. Ebben az értelemben a pénzügyi intézmények megjelölése a Törvény alkalmazásában nem személyi kör alapján történő megkülönböztetés, hanem a tárgyi hatály megállapításának szükségszerű következménye: mind a régi, mind az új Hpt. alapján hitel- vagy kölcsönszerződést és pénzügyi lízingszerződést fogyasztóval üzletszerűen csak pénzügyi intézmények köthetnek, köthettek.

Mindezek alapján a Törvény nem tartalmaz olyan megkülönböztetést, ami személyi körre vonatkozóan állapít meg eltérő jogokat és kötelezettségeket, így rendelkezései nem hozhatóak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe az Alaptörvény XV. cikke (2) bekezdésében foglalt megkülönböztetés tilalmával.

g) A Törvény 4. § (1) bekezdése, 8. § (1) bekezdés a) pontja, 8. § (3) bekezdése, 9. § (3) bekezdése, 10. § (4) bekezdése és 11. (1) bekezdése sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot

A felperes álláspontja szerint a Törvény több rendelkezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, mert a Törvényben meghatározott polgári peres eljárás nem alkalmas az anyagi igazság érvényre juttatására, nem ad valóságos esélyt a pénzügyi intézményeknek a vélelem megdöntésére, indokolatlanul rövid törvényi határidőket határoz meg, megfosztja a felperest a meghallgatás jogától és nem biztosítja a fegyverek egyenlőségét.

Az Alkotmánybíróság részletesen vizsgálta a felperesi előadással azonos tárgyú indítványokat. Az AB határozat megállapította, hogy a Törvény rendelkezései alapján a feleknek érdemi és valós lehetőségük volt megfelelő hatékonysággal előadni az ügyeket (Indokolás, [172]), illetve a bíróságoknak lehetőségük volt az eléjük vitt tény- és jogkérdések érdemi vizsgálatára (Indokolás, [173]). E körben megállapította azt is, hogy a Törvényben foglalt határidők a tisztességes eljáráshoz való jog szempontjából nem aggályosak (Indokolás, [145]-[174]), illetve a Törvény rendelkezései nem sértik a fegyverek egyenlőségének követelményét (Indokolás, [175]-[180]).

h) A Törvény és a PJE határozat nemzetközi szerződésbe ütközik

A felperes álláspontja szerint a Törvény sérti a Magyar Népköztársaság és az Osztrák Köztársaság között Budapesten, 1988. évi május hó 26. napján aláírt, a beruházások elősegítéséről és védelméről szóló Megállapodást, amelyet Magyarországon a 12/1990. (VII.24.) Korm. rendelet hirdetett ki. A felperes e körben a Megállapodás 2. cikk (1) bekezdésének sérelmére, a nemzeti elbánás

és legnagyobb kedvezményes elbánás kötelezettségének (3. cikk) sérelmére, illetve a 4. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott.

A Megállapodás 2. cikk (1) bekezdése értelmében mindegyik Szerződő Fél lehetőség szerint elősegíti területén a másik Szerződő Fél beruházásait, ezeket jogszabályaival összhangban engedélyezi és minden esetben igazságos és méltányos elbánásban részesíti. A Kúria e körben utal az AB határozatra, illetve jelen ítélet korábbi megállapításaira, amelyek értelmében a Törvény nem alaptörvény-ellenes és nem ütközik az uniós jogba. A Kúria hangsúlyozza, hogy nem lehet ellentétes az igazságos és méltányos elbánás elvével olyan jogszabály, aminek célkitűzése és joghatása megakadályozni azt, hogy a felperes által kötött fogyasztói szerződések a megkötésük idején hatályos uniós és tagállami szabályozás ellenére tisztességtelen tartalommal maradjanak fenn és menjenek teljesezésbe. A Kúria emellett utal a Megállapodás 2. cikk (2) bekezdésére, amely úgy rendelkezik, hogy csak a Szerződő Felek jogszabályaival összhangban megvalósult beruházások, illetve az azokból származó jövedelmek élvezik a Megállapodás védelmét. Mindezek alapján a Megállapodás 2. cikkének sérelme nem állapítható meg.

A felperes nem jelölt meg olyan körülményt, ami valószínűsítene, hogy a Törvény az Osztrák Köztársaság mint szerződő fél beruházóinak beruházásait, illetve beruházással összefüggő tevékenységét kevésbé kedvező elbánásban részesíti, mint Magyarország vagy harmadik állam beruházóinak beruházásait, illetve beruházással kapcsolatos tevékenységét, és ilyen körülményt a Kúria sem észlelt. Ennek hiányában a Megállapodás 3. cikkének sérelme nem állapítható meg.

A Megállapodás 4. cikke kisajátítással kapcsolatos szabályokat tartalmaz. A Megállapodás 1. cikk (4) bekezdése szerint a „kisajátítás” kifejezés magában foglalja az államosítást vagy az azonos következményekkel járó más intézkedést. A Kúria e körben utal a Charta 17. cikkének sérelmével kapcsolatban kifejtett álláspontjára, aminek értelmében a Törvény nem valósít meg a Charta fogalomhasználatára szerinti tulajdonelvonást. Ezért a Törvény rendelkezései nem minősülnek a Megállapodás értelmében kisajátításnak, így a Megállapodás 4. cikk (1) bekezdésének sérelme sem állapítható meg.

Amennyiben pedig a Törvény rendelkezései nem ütköznek a hivatkozott nemzetközi szerződésekbe, a PJE sem ütközhet abba.

III. A felperes által hivatkozott további anyagi jogi és eljárásjogi jogszabálysértések

a) A perben eljáró bíróságok megsértették a régi Ptk. 209. § (1), (2), (5) és (6) bekezdéseit, valamint az új Ptk. 6:102 § (1), (2), (3) és (4) bekezdését

A Kúria utal arra, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése törvényi vélelmet állított fel: az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésben, az annak részét képező egyoldalú kamat-, költség-, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötések tisztességtelenek. A jelen perben a felperes kizárólag azt kérheti a bíróságtól, hogy az általa alkalmazott ÁSZF-ek a fenti körben megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt elveknek. Csak ennek sikeres bizonyítása dönti meg a hivatkozott törvényi vélelmet. Perindítás nélkül, vagy sikertelen perindítás esetén ezek az ÁSZF rendelkezések a Törvény erejénél fogva minősülnek tisztességtelennek. Ebben a perben tehát szükségtelen vizsgálni azt, hogy a per tárgyává tett ÁSZF rendelkezések a régi Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése alapján tisztességtelennek minősülnek-e vagy sem, hiszen ha az ÁSZF rendelkezések nem felelnek meg maradéktalanul a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, egyértelműen nem felelnek meg a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésében, illetve az új Ptk. 6:102 § (1) bekezdésében foglaltaknak sem.

A jogerős ítélet tehát a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésébe, illetve az új Ptk. 6:102. § (1) bekezdésébe nem ütközik, ez okból nem jogszabálysértő.

A perbeli jogkérdés eldöntése során a szerződéskötés körülményei vizsgálatának nincs jelentősége, mivel kizárólag azt kell, lehet vizsgálni, hogy az ÁSZF egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezései tisztességes szerződéses rendelkezések-e. Ennek megítélését pedig a szerződéskötés körülményei, illetve a „szerződéskötéskor fennállott társadalmi, gazdasági viszonyok” nem befolyásolják, ahogy arra a Kúria a Fogyasztói Irányelv 4. cikkének állított sérelme kapcsán rámutatott.

Így a jogerős ítélet nem sérti a régi Ptk. 209. § (2) bekezdését, illetve az új Ptk. 6:102. § (2) bekezdését sem.

Az egyoldalú szerződésmódosítást tartalmazó ÁSZF rendelkezések nem tekinthetők a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltételeknek, figyelemmel a C-26/13. sz. Kásler-ügyben, illetve a 2/2012. PK vélemény 4. pontjában kifejtettekre.

A Fogyasztói Irányelv melléklete 2. pont b) alpontjában írtaknak is megfelel a jogerős ítélet indokolása, ugyanis a hivatkozott rendelkezés csak „érvényes”, jogszerű indok esetén teszi lehetővé a pénzügyi intézménynek fizetendő kamat, vagy egyéb költség megváltoztatását. A Kúria pedig a perben eljáró bíróságokkal egyezően arra a megállapításra jutott, hogy a felperes által

alkalmazott ÁSZF-ek egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezései tisztességtelen szerződési feltételeket tartalmaznak. Így a jogerős ítélet nem sérti a régi Ptk. 209. § (5) bekezdésében, illetve az új Ptk. 6:102. § (3) bekezdésében írtakat.

Mind a régi, mind az új Ptk. szerint nem minősülhet tisztességtelennek a szerződéses feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásainak megfelelően határozták meg. Ugyanakkor - a később kifejtendők szerint - az egyoldalú szerződésmódosítást tartalmazó ÁSZF rendelkezések tartalmát a Hpt. keretjogszabályként szabályozta, a jogszabályi kereteket éppen ezen ÁSZF rendelkezések töltötték meg tartalommal, mely rendelkezések tisztességtelensége bírósági vizsgálat tárgyát képezheti, illetve az ok-lista jogszabályoknak megfelelő szabályozása sem zárja ki a feltételrendszer egésze tisztességtelenségének vizsgálatát az alább kifejtettek szerint.

b)A régi Hpt. 210. §-ában (210/A. §-ában), valamint a Korm. rendeletben foglalt kógens jogszabályi rendelkezések figyelembe vétele

A Kúria a 2/2012. PK véleményében egyértelműen rámutatott, hogy a Hpt. rendelkezései keret jelleggel hatalmazzák fel a pénzügyi intézményeket az egyoldalú szerződésmódosítás jogának kikötésére, míg a Korm. rendeletben írtaknak megfelelő ok-lista feltételek tisztességtelensége a 2/2014. PJE határozatban kifejtettekben következően vizsgálható. Önmagában ugyanis az, miszerint az ok-listában foglalt feltételek esetleg maradéktalanul megfelelnek a Korm. rendelet szabályozásának, nem jelenti azt, hogy maguk az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses feltételek nem lehetnének tisztességtelenek, amelynek vizsgálata a bíróság hatáskörébe tartozik. A Korm. rendeletben írtaknak maradéktalanul megfelelő ok-lista esetén is vizsgálandó ugyanis, hogy a vonatkozó szabályozás, maga a feltételrendszer a kötelezettségvállalás mechanizmusát szabályozza-e, az emelés lehetséges mértéke a fogyasztó számára felmérhető-e, ellenőrizhető-e, így megfelel-e az átláthatóság (ezen belül az ellenőrizhetőség), az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének.

A Kúria megítélése szerint a korábban kifejtettekben következően a deviza alapú, a deviza, valamint a forint kölcsönszerződések Törvény általi eltérő szabályozása alkotmányossági kérdéseket nem vetnek fel. A Kúriának mint jogalkalmazó szervnek nem feladata annak megválaszolása, hogy a szabályozás (pl. a bizonyítási teher, a peres felek személye tekintetében) miért tér el. A bíróságoknak - alkotmányossági kétely, továbbá uniós jogi összeütközés hiányában - a jogszabályokat alkalmazniuk kell.

c)A perben eljáró bíróságok megsértették a részleges

érvénytelenségre vonatkozó régi Ptk. 239. §-át, illetve az új Ptk. 6:114 §-át

A Kúria megítélése szerint lehetnek olyan esetek, amikor az ok-listában foglalt egyes feltételek megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében írt elveknek, mások nem. Ilyen esetben, ahogy a 2/2012.PK vélemény 8. pontja is tartalmazza, az adott feltételt el kell hagyni, az joghatást nem válthat ki, míg a többi feltétel továbbra is érvényben marad. Az adott ügyben a másodfokú bíróság az ok-listában szereplő feltételeket nem egyesével vizsgálta, mivel jogszerűen arra a következtetésre jutott, hogy a felperes által alkalmazott ÁSZF rendelkezések egyetlen alkalmazási időszakban sem feleltek meg a Törvény 4. § e) pontjában írt átláthatóság elvének, amelynek nemcsak az ok-lista egyes feltételeinél, hanem az egyoldalú módosítás feltételrendszere egésze tekintetében is érvényesülnie kell. A fogyasztó a vonatkozó ÁSZF-ek áttanulmányozása, megértése esetén sem láthatta előre, hogy milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására, az ok-listában szereplő feltételek milyen mértékű változása hat ki fizetési kötelezettsége terhesebbé válására, milyen mértékű változás következik be fizetési kötelezettségeiben akkor, ha az egyes feltételek - a szerződéskötést követően - egymással ellentétes irányban változnak. A fogyasztó a fentiek miatt nem volt abban a helyzetben, hogy az esetleg bekövetkezett kamat-, díj-, költségemelés jogszerűségét ellenőrizhesse. Így tehát helytállónan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy nincs olyan felperes által alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tévő ÁSZF rendelkezés, amely elkülönítetten lenne értékelhető, és amely tekintetében a felperes keresete alapos lenne. A fenti értelmezés van összhangban a Törvény 11. § (2) bekezdésének rendelkezésével is.

A másodfokú bíróság ítélete tehát ez okból sem jogszabálysértő.

d) Az eljáró bíróságok helytelenül értelmezték és alkalmazták az Irányelv 5. cikkével való megfelelés érdekében a régi Ptk. 209. § (4) bekezdésében rögzített átláthatóság elvét

A Kúria a 2/2014. PJE határozatában értelmezte az átláthatóság Ptk-beli követelményét. Jogértelmezése során e körben hivatkozott az EU Bíróság C-26/13. sz. Kásler-ügyben hozott ítéletében kifejtettekre is. A Kúriára is irányadó és jelen perben kötelező, az eljáró tanács által nem felülbírálható PJE határozat szerint az átláthatóság követelménye a korábban kifejtetteket jelenti, összefoglalóan azt, hogy a fogyasztó a szerződéskötéskor átlássa, később ellenőrizni tudja miként alakulnak a szerződéskötést követően a szerződésből eredő kötelezettségei. Egy ÁSZF rendelkezés tisztességtelenségének megítélése körében a fent kifejtetteknek van ügydöntő jelentőségük. Nem befolyásolja a jelen jogvita eldöntését a kockázatfeltáró nyilatkozatokban, illetve a Hirdetményekben

foglaltak, mert azok egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezéseket nem tartalmazzak, illetve „nem írják felül” a vonatkozó ÁSZF-ek tisztességtelennek talált rendelkezéseit. A Felügyelet szintjén fennálló - a felperes által állított - átláthatóság nem azonos a fogyasztó számára biztosítandó átláthatósággal, jelen perben pedig ez utóbbit szükséges vizsgálni. A Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság jogértelmezése e körben mindenben megfelel az Irányelv 5. cikkének, az azt értelmező EU bírósági gyakorlatnak, a 2/2014. PJE-ben kifejtetteknek és így a régi Ptk. 209. § (4) bekezdésében írtaknak.

e)A jogerős ítélet nem felel meg a Pp. 206. § (1) bekezdése és a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek

A felperes felülvizsgálati kérelmében általánosságban hivatkozott ezekre a jogszabálysértésekre, nem fejtette ki és nem jelölte meg, hogy pontosan mik azok az ellentmondások és okszerűtlen következtetések, amelyek alapján a jogerős ítélet a hivatkozott jogszabályoknak nem felel meg, ezért a Kúria ezt a hivatkozást a korábban kifejtetteken túlmenően - figyelemmel a Pp. 272. § (2) bekezdésére - nem tudta vizsgálni.

f)A másodfokú bíróság erre irányuló kérelemre sem javította ki az elsőfokú ítéletben található névelírást

A Kúria utal arra, hogy a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján az eredményes felülvizsgálat alapja az ügy érdemi elbírálására kiható eljárási jogszabálysértés lehet. Az elsőfokú ítélet indokolásának 2. oldalán található névelírás semmilyen szempontból nem hatott ki az ügy érdemi elbírálására, így a jogerős ítélet a felülvizsgálati eljárásban értékelhető módon ez okból nem jogszabálysértő.

g)A jogerős ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezése nem felel meg a Pp. 78. § (1) bekezdésének

A felperes állításával szemben a másodfokú bíróság a perköltség megállapításakor értékelte azt - hogy a felperes fellebbezésére tekintettel - hat termék tekintetében a pert megszüntette. Helyesen, jogszabálysértés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a kereseti kérelemben megjelölt összes termék számához képest ez a hat termék elenyésző számú, így a felperes fellebbezése javára érdemben értékelhető pernyertességre nem vezetett. Ennek megfelelően kötelezte az alperes másodfokú perköltségének viselésére.

Az alperes felülvizsgálati kérelme

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek kizárólag

a pert megszüntető rendelkezését támadta, arra hivatkozással, hogy a felperes 37-42. számú termékei deviza alapú kölcsönszerződésnek minősülnek és ezáltal a törvény hatálya alá tartoznak.

A felperes a hivatkozott blankettaszerződésekbe foglalt, az egyoldalú szerződésmódosítás feltételeit is tartalmazó termékeit a perben eljáró bíróságok eltérően ítélték meg. Az elsőfokú bíróság ezen termékeket deviza alapú kölcsönszerződéseknek tekintette és az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó feltételeket érdemben vizsgálva arra a megállapításra jutott, hogy ezen termékekre is vonatkozó ÁSZF rendelkezések tekintetében a felperesnek nem sikerült megdöntenie a törvényi vélelmet.

A másodfokú bíróság ezzel szemben úgy foglalt állást, hogy ezen termékek a választás lehetőségének biztosítása miatt nem deviza alapú, hanem deviza szerződésnek minősülnek. E termékek tekintetében arra hivatkozással szüntette meg a pert, hogy a deviza kölcsönszerződésekre vonatkozó törvényi vélelem megdöntése iránt csak 2015. január 5. és 12. között benyújtott keresetlevéllel lehet pert indítani, a felperes követelése ezért idő előtti.

A Kúria helytállónak tartja, hogy a perben eljáró bíróságok vizsgálták, miszerint a perbe vitt termékek deviza vagy deviza kölcsönszerződések-e. Ugyanakkor e körben a Kúria egyik perben eljáró bíróság álláspontját sem tudta maradéktalanul osztani.

A Kúria megítélése szerint ezen termékek két különböző típusú (deviza alapú, illetve deviza) szerződés rendelkezéseit foglalták egyetlen blanketta szerződésbe: ha a fogyasztó a forintban történő törlesztést választotta deviza alapú, ha a devizában történőt, deviza kölcsönszerződés jött létre. Ezért a hivatkozott termékek tartalmilag két szerződéstípusba tartoznak. A felperesnek - figyelemmel arra, hogy azok részben deviza alapú szerződésekre vonatkoztak - az érvénytelenség vélelmének megdöntése érdekében a deviza alapú kölcsönszerződésekre nyitva álló, a Törvény 8. § (1) bekezdés a) pontjában megjelölt keresetindítási határidőben lehetősége volt a Törvény szerinti kereset előterjesztésére, amely tekintetében a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti vizsgálatot el kellett végezni, a keresetet e körben érdemben el kellett bírálni.

Az elsőfokú bíróság mind a hat termék tekintetében érdemben vizsgálta a blanketta szerződés és az üzletszabályzat egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötéseit, úgy foglalt állást, hogy a felperesnek nem sikerült a törvényi vélelmet megdöntenie. Kifejtette, az üzletszabályzat 37., 38., 40., 41. szám alatti termékekre vonatkozó kikötései azonosak az 1. szám alatti termékekre vonatkozó kikötésekkel és a blanketta szerződésekben írt kikötések az 1. szám alatti termékhez fűzött jogi indokolásban idézett okokhoz képest új okokat nem tartalmaznak. Az üzletszabályzat 39. szám alatti termékekre vonatkozó kikötései azonosak a 2. szám alatti

termékre vonatkozó kikötésekkel, míg a blanketta szerződés kikötései a 6. szám alatti termékével azonosak. Az üzletszabályzat 42. szám alatti termékre vonatkozó kikötései azonosak a 2. számú termék kapcsán értékeltek kikötésekkel. Ugyan a másodfokú bíróság az 1-7. szám alatti termékek tekintetében a keresetet a felperes keresetösségi jogának hiányában utasította el, ugyanakkor a másodfokú bíróság a 37-42. szám alatti termékekre vonatkozó rendelkezésekkel megegyező tartalmú ÁSZF rendelkezéseket érdemben elbírált és e körben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Ez utóbbi rendelkezéssel a Kúria - a korábban hivatkozott indokok alapján - mindenben egyetértett. Ilyen tényállás mellett nincs annak perjogi akadálya, hogy a Kúria a jogerős ítélet permegszüntető rendelkezését hatályon kívül helyezve a 37-42. szám alatti termékek tekintetében is megállapítsa: a felperes nem tudta eredményesen megdönteni a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti vélelmet.

A deviza kölcsönszerződésként létrejött szerződések tekintetében a Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az ezekre vonatkozó ÁSZF rendelkezések érvényességének érdemi vizsgálata jelen perben nem folytatható le. Ennek eljárásjogi következménye azonban nem a per megszüntetése - eljárásjogi szabályok analógia útján történő alkalmazása egyébként sem lehetséges -, hanem a keresetösségi jog hiányának megállapítására tekintettel a kereset elutasítása. A Törvény szabályai ugyanis egyértelművé teszik, hogy jelen peres eljárásban a kereset csak deviza alapú kölcsönszerződések egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó ÁSZF rendelkezések tisztességtelensége vélelmének megdöntésére irányulhat. A forint, illetve a deviza kölcsönszerződések tekintetében későbbi időpontban, részben eltérő szabályok mellett folyhat az eljárás.

A fent kifejtett indokokra tekintettel a Kúria a 37-42. számú termékek tekintetében a másodfokú bíróság pert megszüntető ítéleti rendelkezését hatályon kívül helyezte és e körben - részben eltérő indokolás mellett - az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Deviza alapúként létrejött kölcsönszerződések esetén a Kúria döntése azt jelenti, hogy az ezen szerződések alapjául szolgáló, az egyoldalú szerződésmódosítás feltételeit szabályozó ÁSZF rendelkezések tisztességtelének, ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította. Deviza kölcsönszerződésként létrejött kölcsönszerződések esetén a kereset alaptalan voltának indoka nem a fentiek, hanem az, hogy jelen per keretében e szerződések tekintetében a felperesnek keresetösségi joga nem volt.

Mindezekre tekintettel a Kúria a rendelkező rész szerinti döntését a Pp. 275. § (4) bekezdésének alkalmazásával hozta meg. A másodfokú bíróság ítéletének perköltségre vonatkozó rendelkezését nem változtatta meg, mivel a fenti döntés a pernyertesség-pervesztesség

arányát érdemben nem változtatta meg.

A felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. Annak mértékét a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányosan állapította meg a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával, amely összeg az ÁFA-t is tartalmazza. Az alperes felülvizsgálati kérelme eredményre vezetett, így a Kúria az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére is a felperest kötelezte, a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1996.(VI.26.) IM rendelet 15. § (1) bekezdése alkalmazásával.

Budapest, 2014. december 3.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. bíró